

Om autotune

Autotune blev opfundet i 1990'erne af en amerikansk matematiker og ingeniør, Andy Hildebrand, som tidligere havde arbejdet i olieindustrien med at bearbejde data med henblik på at finde undersøiske olieforekomster. Hildebrands firma Antares Audio Technologies udgav det første autotune-program til Mac og Windows i 1997 – og "Auto-Tune" er dermed både et mærkevareravn og et generelt navn for lydprocesseringssoftware der manipulerer tonehøjde (og ofte en del andre ting). I dag laves autotune-programmer (og hardware: racks, pedaler osv.) af en lang række producenter, men Antares Auto-Tune og Melodyne er fortsat de store spillere.

Udgangspunktet for autotune var at skabe et hjælpemiddel til indspilning af vokaler. En traditionel måde at indspille vokaler er at tage en lang række takes og derudfra vælge de bedste (og mest rene) fraser og sætte sammen i den bedst mulige version. Med autotune kunne dele af denne langsommelige proces spares væk. Berømt er følgende citat fra Hildebrands oprindelige patent: "When voices or instruments are out of tune, the emotional qualities of the performance are lost."¹ Og dette problem kunne autotune løse. I dag anvendes autotune i større eller mindre omfang i næsten al popmusik – forsigtige skøn peger på omkring 99%, selvom også enkelte kunstnere har positioneret sig som modstandere af teknikken. Dette har medført at vokalerne i popmusik i dag er betydeligt "renere" end tidligere – måske endda også at vores ører er blevet mindre tolerante overfor knap så rene fraseringer. Samtidig tilføres popmusikken en ny dimension og kvalitet; det man kunne kalde en balance mellem det organiske og syntetiske, eller det menneskelige og overmenneskelige. Lyt fx til dette afsnit af Charlie Puths "Attention" (2017). Bemærk bla. de "unaturligt" rene korstemmer der kommer ind efter ca. 10 sek. <https://youtu.be/nfs8NYg7yQM?t=103>

Det har også betydet at det vokale arbejde i et popnummer i et vist omfang er flyttet fra sangerens domæne til producerens: "My goal is natural-sounding vocals," says Chris "TEK" O'Ryan, an in-demand vocal producer whose clientele includes Justin Bieber, Katy Perry, and Mary J. Blige. "It's like a good CGI monster—you don't want it to look fake." O'Ryan uses Auto-Tune in the recording studio as well, but only so that he and the artist don't get distracted by striving to achieve a pitch-perfect take and can concentrate on delivery, timing, groove, and character. The real work, though, comes later, when he removes the Auto-Tune and sculpts the vocal "by hand" using Melodyne. "I'll add trills, I'll emphasize attacks or the scoop up to a moment in a performance," O'Ryan says. At the extreme, the recording of the singer might take three or four hours, and then he'll spend two to four days working it over in Melodyne, on his own."²

Intentionen med autotune var oprindeligt at skabe en "naturligt" ren vokal. Således kan man fx indstille hvor ren en vokal skal være, og ikke mindst hvor hurtigt effekten skal indtræde. I naturlige fraseringer vil der næsten altid være et "glid" ind i den korrekte tonehøjde, og Hildebrand har udtalt at det var lidt for sjov at han lod det være en mulighed i "Auto-Tune" at en tone kunne indstilles til at være helt ren i det øjeblik den indtræder.³ Men som det ofte er sket i musikhistorien, er musikteknologiske opfindelser blevet brugt forkert eller på en anden måde end intentionen – (det mest kendte eksempel er distortion-effekten som kan opnås ved at indstille en guitarforstærker "forkert"). Blot et år efter lanceringen blev autotune-effekten brugt "forkert" på Chers "Believe" (#1 på Billboards pop-hitliste i 1999). Allerede her kunne man høre to meget

---

¹ Simon Reynolds: How Auto-Tune Revolutionized the Sound of Popular Music, 17. september 2018, Pitchfork. <https://pitchfork.com/features/article/how-auto-tune-revolutionized-the-sound-of-popular-music/>

² Ibid

³ Ibid

almindelige måder at ”fejlanvende” softwaren: I takt 9 og 10 af verset tilføjes de relativt rolige melismer unaturligt bratte toneskift, og i t. 4-5 tilføjes umenneskeligt hurtige melismer i starten af et par længere toner:

The image shows a musical score for a rap verse. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: "No mat-ter how hard I try, you keep push-ing me a-side and I can't break through, there's no talk-ing to you. So sad that you're leav - ing, take time to be-lieve it. But af-ter all that's said and done. you're gon-na be the lone-ly one." Above the staff, there are chord symbols: G, G, Gmaj7, Gmaj7, C, C, D, D. Brackets labeled "autotune" are placed over the notes for the words "break through" and "take time".

<https://youtu.be/nZXRv4MezEw?t=29>

Effekten bruges her tydeligt som enkeltstående gimmicks – og der er ikke hørbar autotune på de øvrige dele af vokalen.

I midten af 00’erne blev det den sorte musik i USA der først og fremmest kom at omfavne autotune-effekten, fx T-Pain der med sin voldsomme brug af autotune var med til at opløde grænserne mellem r&b og rap. Eller Kanye West med ”Heartless” fra albummet ”808 and heartbreaks” (2008). <https://youtu.be/CootTeuUVhU?t=10>

Begge de ovenstående rappere synger i traditionel forstand, men der hvor det for alvor bliver interessant, er de mange rappere der som udgangspunkt ikke er sangere, men som med autotunens hjælp frembringer en ny type melodik der ikke umiddelbart har været hørt før:

“We’re getting melodies that wouldn’t exist without it,” says Chris “TEK” O’Ryan. To borrow a phrase from T-Pain, Auto-Tune turns rappers into singers—or something unclassifiably in-between. Accentuating the musicality already present in rhythmically cadenced speech, pitch-correction technology pushes rapping towards crooning, encouraging rappers to emit trills and melodic flourishes that would otherwise be outside their reach.”⁴

Et eksempel kunne være melodien i første vers af Dababys ”Rockstar” (2020) – hvor rytmikken så entydigt tilhører et rap-univers med ganske ekstreme underdelinger, og der entydigt er tonehøjder på rappen der fra takt 13 og verset ud danner en række trinvist nedadgående fraser fra tertsen, d#, ned til den melodiske grundtone, h:

The image shows a musical score for a rap verse. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The lyrics are: "Full of pain, dropped e - nough tears to fill up a, fill up a trunk Go-ing for buck-ets, I bought a chop-per I got a big drum, it hold a hund-red, ain't go-ing for no-thing, I'm rea-dy to air it out on all these (nig-gas), I see 'm run-ning. Just talked to my ma-ma, she hit me on face-time just to check up on me and my bro-ther. I'm real-ly the ba-by, she know that her young-est son was al-ways gua-ran-teeed to get the mo-ney. She know that her ba-by boy was al-ways gua-ran-teeed to get the". Above the staff, there are chord symbols: F#, E, G#m, H, F#, E, G#m, H, F#, E, G#m, H. Brackets labeled "3" are placed over the notes for the words "trunk", "I bought a chop-per", "I got a big drum", "I see 'm", "run-ning", "Just talked to my ma-ma", "she hit me on face-time", "I'm real-ly the ba-by", "she know that her young-est son", "was al-ways gua-ran-teeed to get the", "mo-ney", "She know that her ba-by boy", "was al-ways gua-ran-teeed to get the".

<https://youtu.be/4PDpVnKZgKg?t=90>

Her er man ganske langt fra hvad man traditionelt har defineret som gode popmelodier med hitkvalitet – men ikke desto mindre var ”Rockstar” det 5. mest spillede/solgte i USA i 2020 (og pudsigt nok også i Danmark). Kun overgået af mere traditionelt hookorienterede sange som The Weeknds ”Blinding Lights” og Dua Lipas ”Don’t Start Now”. Et udtryk for det skifte der skete tilbage i 2017 hvor rap for første gang overgik rock i salgstal, streaminger mm. Således tilhørte 8 ud af de 10 mest lyttede kunstnere rap- og r&b-genrerne.⁵

Som helhed er den ekstreme brug af autotune i USA forbeholdt den sorte musik – man kunne endda påstå at autotune er blevet en slags æstetisk markør for sort musik:

”Writing about the rise of sequencers, programmed rhythm, sample-loops and MIDI, the academic Andrew Goodwin argued that “we have grown used to connecting machines and funkiness.” That maxim could be updated for the Auto-Tune/Melodyne era: “We have grown used to connecting machines and soulfulness.” And that perhaps is the lingering mystery—the extent to which the general public has adapted to hearing overtly processed voices as the sound of lust, longing, and loneliness. In another meaning of “soul,” we could also say that Auto-Tune is the sound of blackness today, at least in its most cutting-edge forms, like trap and future-leaning R&B.”⁶

Pudsigt nok er det parallelt blevet den brune musik i Danmark der anvender den mere ekstreme autotune, dvs. kunstnere som Sivas, Branco, Gilli, Benny Jamz, Node og mange flere. Der er nok relativt entydigt ligeledes tale om en slags æstetisk markør for ”brunhed” – men samtidigt nok også en markør eller et æstetisk udtryk der henter betydning og indhold fra den sorte amerikanske raps modkulturelle status.

Enkeltstående danske kunstnere bruger også kraftig autotune, fx Angående Migs ”Vrede kvinder” (2020) <https://youtu.be/2nh-uFovLkk?t=33> – og Høkers ”Plastikliv” (2021) <https://youtu.be/oJbE6uGm790?t=32>. Sidstnævnte måske som en slags omvendt tonemaleri i forhold til tekstens ”Plastikliv, en kunstig drøm”.

Forslag til kort video om autotune:

https://www.youtube.com/watch?v=sLEXOcO_PUQ

---

⁵ Ifølge Niensens 2017 Music Year-End Report

<https://www.nielsen.com/us/en/insights/report/2018/2017-music-us-year-end-report/>

⁶ Simon Reynolds: How Auto-Tune Revolutionized the Sound of Popular Music, 17. september 2018, Pitchfork. <https://pitchfork.com/features/article/how-auto-tune-revolutionized-the-sound-of-popular-music/>